

Nr B 1

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring av 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99), dels ock i ämnet väckt motion.

Genom en den 6 juni 1958 dagtecknad proposition, nr B 22, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

**Förordning om ändring av 6 § familjebidragsförordningen
den 29 mars 1946 (nr 99)**

Härigenom förordnas att 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

6 §.

Familjepenning utgår — — —
för dag:

Familjepenning utgår — — —
för dag:

	Kronor
1) För hustru — — — 16 år	5: 50
2) För annan — — — under 1)	3: 30
3) För annan — — — under 1)	2: 20

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 5 kronor 50 öre för dag, oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

	Kronor
1) För hustru — — — 16 år	6: —
2) För annan — — — under 1)	3: 60
3) För annan — — — under 1)	2: 40

När synnerliga skäl därtill äro må efter särskilt medgivande, enligt vad i 39 § stadgas, familjepenning för värnpliktigs moder, som förestår hans hem, utgå med högst 6 kronor för dag oaktat den värnpliktige icke har hemmavarande familjemedlem under 16 år.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1956:28.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1958.

I föreliggande proposition har åberopats jämväl vad som anförts i proposition nr 152 till 1958 års A-riksdag, vilken proposition icke upptogs till slutlig behandling före riksdagens upplösning.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft en i anledning av propositionen väckt motion, nämligen motionen nr B 167 i andra kammaren av herr *Stenberg m. fl.*, vari yrkas »att riksdagen måtte besluta

att maximibeloppen för näringsbidrag höjes till 30 kr./dag och 300 kr./mån. för resp. utgående bidragstyper samt

att åt utskottet uppdraga att fördela den härför erforderliga uppräknings- och anslagsposterna för familjebidrag mellan de olika försvarsgrenarna».

Beträffande de skäl motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Med hänsyn till livsmedelskostnadernas stegring föreslås att maximibeloppen för familjepennning enligt 6 § familjebidragsförordningen skall höjas och för de olika kategorierna av familjemedlemmar utgöra sex kronor, tre kronor 60 öre och två kronor 40 öre för dag.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt såväl den numera upphävda 1942 års krigsfamiljebidragsförordning (SFS 1942: 521) som 1946 års familjebidragsförordning i dess ursprungliga lydelse utgick familjepennning med högst de belopp för dag som framgår av följande tablå.

	1	2	3
Ortsgrupp	För hustru och frånskild hustru ävensom — därest värnpliktig icke sammanlever med hustru eller hustrun, med vilken han sammanlever, är arbetsoförmögen — för annan familjemedlem, som förestår hemmet åt värnpliktig med hemmavarande familjemedlem under 16 år	För annan familjemedlem över 16 år än som avses i kol. 1	För annan familjemedlem under 16 år än som avses i kol. 1
	kronor	kronor	kronor
I	2: 75	1: 40	1: 10
II	3: —	1: 65	1: 20
III	3: 25	1: 90	1: 30

Familjepennningens maximibelopp har sedermera höjts ett flertal gånger med hänsyn till livsmedelskostnadernas stegring.

Sålunda framlades genom propositionen 1950:146 förslag om upphävande av dyrortsgrupperingen för familjepennningen och om vissa höjningar av familjepennningens maximibelopp. Förslaget, som avsåg endast en provisorisk reglering för budgetåret 1950/51, bifölls av riksdagen (skr. nr 240).

Genom propositionen 1951:17 föreslogs, bland annat, ett definitivt slopande av dyrortsgrupperingen och en ytterligare höjning av familjepennningens maximibelopp. Propositionen bifölls av riksdagen i de delar, varom här är fråga (skr. nr 60).

I propositionen 1952:19 föreslogs att maximibeloppen för de olika familjemedlemmarna skulle bestämmas till fyra kronor 50 öre, två kronor 60 öre och en krona 80 öre för dag. Under behandlingen av propositionen förordade andra lagutskottet (utl. nr 3), att maximibeloppen skulle fastställas till fyra kronor 60 öre, två kronor 70 öre respektive en krona 85 öre för dag, vilket innebar en viss avrundning uppåt. Utskottets förslag bifölls av riksdagen (skr. nr 17).

I propositionen 1953:21 föreslogs bland annat, att maximibeloppen skulle höjas till fem, tre respektive två kronor för dag. Propositionen bifölls av riksdagen (skr. nr 38).

Slutligen föreslogs i proposition den 13 januari 1956 (nr 34), att maximibeloppen för familjepennning skulle höjas med 10 procent och för de olika kategorierna av familjemedlemmar utgöra fem kronor 50 öre, tre kronor 30 öre och två kronor 20 öre för dag. Förslaget grundade sig på att den senaste regleringen av maximibeloppen skett på grundval av livsmedelskostnadsindex för september 1952, vilket utgjorde 139, samt att indextalet för livsmedel, avseende november 1955, utgjorde 151. Riksdagen biföll propositionen (skr. nr 63). I överensstämmelse härmed erhöll 6 § familjebidragsförordningen ny lydelse enligt förordning, som den 17 februari 1956 (nr 28) utfärdades angående ändring i familjebidragsförordningen.

De ändrade reglerna, vilka trädde i kraft den 1 mars 1956, gäller alltså.

Socialbyråns förslag

Försvarets socialbyrå har i skrivelse den 25 oktober 1957 framlagt förslag till förhöjning av familjepennningens maximibelopp. Över förslaget har efter remiss yttranden avgivits av *överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning, socialstyrelsen, statskontoret* och *1954 års värnpliktsavlöningsutredning*.

Socialbyrån erinrar om att andra lagutskottet i sitt av riksdagen sedermera godkända utlåtande nr 6 år 1957 i anledning av i ämnet väckta motioner förklarat sig anse, att frågan om eventuella ändringar av familje-

bidragsförmånerna borde anstå tills vidare i avvaktan på de rön och förslag med avseende å hithörande spörsmål, som komme att redovisas av 1954 års värnpliktsavlöningsutredning. Socialbyrån anser emellertid icke sannolikt, att utredningen i fråga om familjebidragssystemet skall kunna framställa något förslag, som hinner underställas 1958 års riksdag. Med hänsyn härtill och till den eftersläpning i förhållande till livsmedelskostnaderna, som enligt byrån nu kännetecknar familjepenningsbeloppen, upprepar byrån sitt förenämnda förslag av den 16 oktober 1956 om höjning av maximibeloppen för familjepenningen.

Socialbyrån anför vidare bl. a.: Det nämnda förslaget innebar, att maximibeloppen borde fastställas till respektive sex kronor, tre kronor 60 öre och två kronor 40 öre. Den sålunda förordade förhöjningen har emellertid icke full täckning i indextalet för livsmedel i konsumentprisindex. Detta tal utgjorde i september 1957 158 efter att under närmast föregående månader ha utgjort 156, 158 respektive 157. I fråga om de skäl och synpunkter, vilka talar för den föreslagna höjningen, vill byrån hänvisa till framställningen den 16 oktober 1956 och till de motioner i ämnet, vilka förelades 1957 års riksdag. Byrån vill därutöver framhålla, att familjepenningen är avsedd att täcka icke blott direkta livsmedelskostnader utan även andra hushållsutgifter. Beträffande posten bränsle och lyse i konsumentprisindex gäller, att indextalet från 1953 års medeltal till september 1957 stigit från 129 till 163, d. v. s. med i avrundat tal 26 procent. Med hänsynstagande härtill liksom till prisutvecklingen i övrigt synes den av byrån förordade höjningen av familjepenningen väl befogad. Byrån anser, att höjningen bör träda i kraft den 1 april 1958.

Yttranden

Förslaget om höjning av familjepennings maximibelopp har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissmyndigheter utom statskontoret, därvid *värnpliktsavlöningsutredningen* bland annat förklarar, att den föreslagna höjningen icke kan väntas föregripa resultatet av utredningens arbete.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Andersson, yttrar i proposition nr 152 följande.

»Familjepennings maximibelopp har höjts under ettvarvt av åren 1950—1953 och år 1956. Höjningarna har varje gång motiverats med stegringen av livsmedelskostnaderna.

Den senaste regleringen av maximibeloppen skedde på grundval av livsmedelskostnadsindex för november 1955, vilket utgjorde 151. Försvarets socialbyrå föreslår nu att maximibeloppen uppräknas med hänsyn bland

annat till den eftersläpning i förhållande till livsmedelskostnaderna som kännetecknar familjepenningsbeloppen. Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissmyndigheter utom statskontoret.

Med hänsyn till stegringen av livsmedelskostnaderna anser jag det skäligt, att familjepennings maximibelopp höjes. Vål har värnpliktsav-löningsutredningen i uppdrag att företaga en allmän översyn av de nuvarande familjebidragsbestämmelserna, och utredningen skall i enlighet med uttalande av riksdagen bedrivas med största skyndsamhet. Jag finner det emellertid angeläget, att de förändringar i familjepennings maximi-belopp som föranledes av de höjda livsmedelspriserna genomföres redan från och med nästa budgetår.

Den av socialbyrån föreslagna höjningen av familjepennings maximi-belopp har under nuvarande förhållanden i det närmaste täckning i index-talet för livsmedel i konsumentprisindex. Det senast framräknade index-talet för livsmedel, avseende februari 1958, utgör nämligen 163. Jämförelse-vis må nämnas att indextalet för januari 1958 uppgick till 162. Höjningen av livsmedelskostnadsindex från 151 till 163 innebär en ökning med om-kring 7,9 procent. Om de nu gällande familjepenningsbeloppen höjes i motsvarande mån erhålles beloppen fem kronor 93 öre, tre kronor 56 öre och två kronor 37 öre. Av praktiska skäl bör angivna belopp lämpligen avrundas uppåt. Jag föreslår alltså, att familjepennings maximibelopp höjes till respektive sex kronor, tre kronor 60 öre och två kronor 40 öre.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 juli 1958.

Med utgångspunkt i uppgifter, som socialbyrån lämnat om familje-pennings andel i de totala familjebidragskostnaderna, kan den av mig föreslagna höjningen av familjepenningen beräknas medföra en ökning av de totala familjebidragskostnaderna med omkring sex procent. Detta skulle medföra en utgiftsökning av omkring 1 900 000 kronor. Sagda utgiftsökning har beaktats i propositionen nr 110 angående vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret vid beräkandet av vederbörliga anslag till familjebidrag.»

Utskottet

I propositionen föreslås med utgångspunkt från de stegringar i livs-medelskostnaderna som inträtt sedan nuvarande belopp fastställdes en höjning av maximibeloppen för familjepenningen enligt familjebidragsför-ordningen. Utskottet, som inhämtat att livsmedelskostnadsindex för maj 1958 utgjorde 163 enheter, har intet att erinra mot den föreslagna höj-ningen.

Föreliggande motion, nr II: B 167, innehåller yrkande om en förbättring av jämväl näringsbidragen, vilka utgår till värnpliktig, som driver näring eller rörelse. Motionärerna anser att med hänsyn till den förändring i fråga

om pris- och lönenivå, som ägt rum under den tid nuvarande belopp varit gällande, näringsbidragens maximibelopp borde höjas till det dubbla jämfört med vad nu gäller och föreslår höjning i enlighet härmed. Förslaget innebär en höjning av maximibeloppen för bidraget till upprätthållande av rörelse från 15 till 30 kronor per dag och för bidraget avsett att underlätta rörelses temporära nedläggande under inkallelsen från 150 till 300 kronor i månaden. Båda bidragen är behovsprövade.

Utskottet vill för sin del framhålla, att de nuvarande maximibeloppen för näringsbidragen bibehållits oförändrade alltsedan år 1951. Det torde vara ofrånkomligt att den löne- och prisutveckling som ägt rum sedan nämnda år varit ägnad att urholka värdet av ifrågavarande förmån. Det må också framhållas att under det att näringsbidragen varit oförändrade, så har familjepeningens maximibelopp under motsvarande tid undergått upprepade justeringar uppåt. Med hänsyn härtill kan det synas motiverat att jämväl höja näringsbidragen. Mot en sådan åtgärd kan i dagens läge å andra sidan invändas bl. a., att en utredning — 1953 års värnpliktsav-löningsutredning — för närvarande är sysselsatt med en översyn av familjebidragsbestämmelserna och att förslag i anledning av denna översyn enligt vad utskottet inhämtat torde vara att vänta under innevarande år; under sådana förhållanden skulle det kunna sägas vara mindre lämpligt att nu ge sig in på att ändra bestämmelserna rörande näringsbidragen. Emellertid torde de förslag, som utredningen sålunda kan komma att framlägga, inte kunna leda till att några nya regler blir tillämpliga under innevarande budgetår. Då utskottet finner det angeläget, att de orättvisor som kan föreligga till följd av en eftersläpning i fråga om näringsbidragens maximibelopp — även om det här rör sig om ett relativt sett begränsat område — undanröjes, synes en höjning av dessa belopp försvarlig, såvida densamma icke föregriper den pågående utredningens resultat. Enligt utskottets mening kan en måttlig höjning av maximibeloppen näppeligen sägas innebära ett sådant föregripande. Vid övervägande av de olika synpunkter som sålunda och eljest kan andragas stannar utskottet inför att förorda en höjning av näringsbidragens maximigräns med 50 %. Utskottet föreslår, att riksdagen för sin del beslutar om de ändringar i familjebidragsförordningen, som föranledes av en sådan höjning. De nya beloppen bör — liksom de nya familjepeningbeloppen — gälla från och med den 1 september 1958.

Kostnadsökningen till följd av den av utskottet förordade höjningen av näringsbidragens maximibelopp blir icke av den storleksordningen att den för innevarande budgetår påkallar någon uppräknig av vederbörande anslagsbelopp i statsbudgeten.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

- A. att riksdagen — med förklaring att riksdagen i anledning av motionen II: B 167 funnit viss ytterligare ändring böra ske i det genom propositionen framlagda förslaget om

ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99) — måtte för sin del antaga det genom propositionen framlagda förslaget med de ändringar i rubriken, ingressen samt 14 § 4 mom. och 15 § förordningen, som framgår av följande såsom utskottets betecknade förslag i nämnda delar till

(Kungl. Maj:ts förslag)

Förordning om ändring av 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99)

Härigenom förordnas att 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

14 §.

4 mom. Bidrag må utgå med högst femton kronor för dag. Vid bestämmande — — — arbetskraftens avlönande.

15 §.

Därest hinder — — — (tjänstgöring i en följd).

Näringsbidrag enligt denna paragraf må beviljas med högst *ett-hundrafemtio* kronor för månad.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1956:28.

(Utskottets förslag)

Förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99)

Härigenom förordnas att 6 §, 14 § 4 mom. och 15 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Utskottets förslag)

14 §.

4 mom. Bidrag må utgå med högst *tjugotvå* kronor 50 öre för dag. Vid bestämmande — — — arbetskraftens avlönande.

15 §.

Näringsbidrag enligt denna paragraf må beviljas med högst *två-hundratjugofem* kronor för månad.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 6 § SFS 1956:28 samt beträffande 14 § 4 mom. och 15 § SFS 1951:117.

B. att förevarande motion, II: B 167, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 juli 1958

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Strand, Axel E. Svensson, fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell, herrar Magnusson, Edström och Eric Carlsson;

från andra kammaren: herr Jacobsson i Tobo, fru Ekendahl, herrar Johansson i Södertälje, Wahrendorff*, fru Eriksson i Ängelholm, herrar Sundelin, Björkman och Anderson i Sundsvall.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.